

Notitie Stand van Zaken Omgevingswet Gennep

Inleiding

De Omgevingswet zal naar verwachting in 2021 in werking treden. Via het project Implementatie Omgevingswet bereiden we ons al enkele jaren voor op de komst van deze wet. Door middel van presentaties, werkateliers, RIB's en de vaststelling van de Omgevingsvisie bent u betrokken geweest bij en heeft u sturing gegeven aan het implementatieproces. We staan nu aan de vooravond van de Pilot Omgevingsplan Ven-Zelderheide, als eerste stap richting een integraal gemeentedeckend omgevingsplan. Dat is een goed moment om de klokken samen weer gelijk te zetten, voor wat betreft inhoud én proces.

Relatie met Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord 2018-2022 zijn de thema's benoemd waar we als gemeente Gennep prioriteit aan geven. Uit deze thema's zijn de volgende strategische opgaven voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn afgeleid. In 2035 willen wij (nog steeds):

1. Een duurzame, concurrerende en bruisende economie zijn;
2. Een klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving zijn;
3. Een toekomstbestendige en veilige woon- en werkomgeving hebben;
4. Een waardevolle, gezonde en prettige leefomgeving hebben;
5. Een klantgerichte gemeentelijke organisatie hebben.

De Omgevingswet biedt de juridische instrumenten en het 'gedachtengoed' (in houding en gedrag) om deze opgaven te bereiken. Het motto van de Omgevingswet is tweeledig: 'Ruimte voor ontwikkeling, maar wel met 'Waarborgen voor kwaliteit'. Met de wet wordt beoogd (beter) in de volgende verbeterdoelen te voorzien.

Meer gebruiksgemak: inzichtelijk en voorspelbaar

Het nieuwe stelsel wordt transparanter. Het is de bedoeling dat inwoners, initiatiefnemers en overheden over dezelfde informatie beschikken, zodat vanuit een samenwerkingsrelatie naar oplossingen kan worden gezocht. Hiervoor wordt het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ingericht. Alle overheden en uitvoeringsorganisaties moeten hierop gaan aansluiten. In dit verbeterdoel ligt ook de wens besloten om regels beter toegankelijk en begrijpelijk te maken voor burgers.

Een meer integrale benadering: de fysieke leefomgeving centraal

Een integrale benadering stelt ons beter in staat om de fysieke leefomgeving in de gemeente als één geheel te beschouwen. Gezondheid en veiligheid krijgen met de Omgevingswet ook een plek in het ruimtelijke domein: hoe kunnen we onze leefomgeving zodanig inrichten dat deze veilig is en bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners? Dit verbeterdoel vraagt ook om een goede gemeentelijke interne (afdelingsoverstijgende) afstemming en weging van 'sectorale' belangen. Het vraagt ook om een goede samenwerking met partners als de RUD, de GGD, Veiligheidsregio, naast de buurgemeenten en de provincie.

Ruimte voor maatwerk, lokale afwegingsruimte

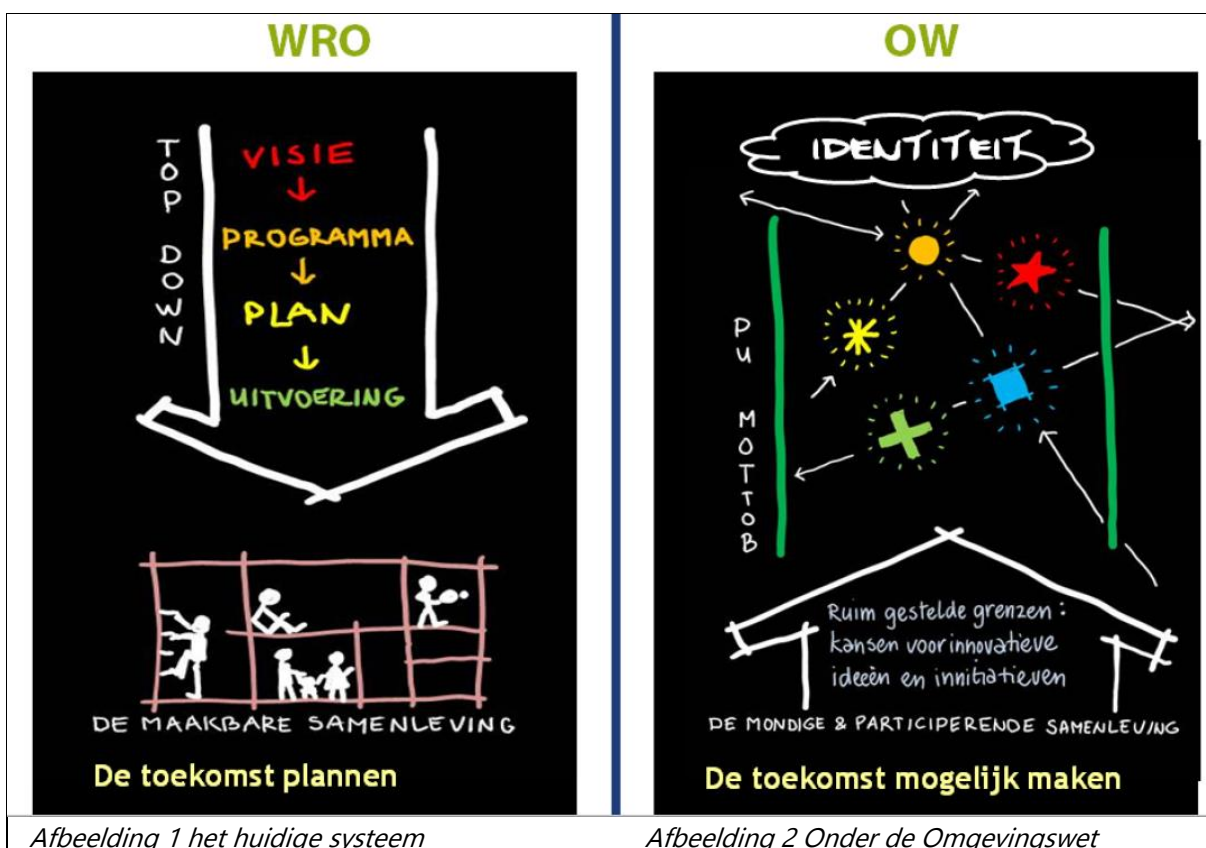
Lokale vraagstukken moeten lokaal kunnen worden opgelost. Dat betekent dat gemeenten meer in staat worden gesteld om, samen met inwoners, in te kunnen spelen op lokale behoeften. Dat kunnen andere milieunormen of duurzaamheidsvraagstukken zijn, maar ook bijvoorbeeld gezondheidsproblematiek of overlast. Het Rijk biedt daarvoor met de Omgevingswet meer ruimte dan in de huidige situatie het geval is.

Een snellere en betere besluitvorming

De doorlooptijden bij de meeste vergunningprocedures in het omgevingsrecht gaan terug van maximaal 26 weken naar maximaal 8 weken. Dat heeft effect op werkprocessen, capaciteit en prioriteitstelling. Daarbij is overigens ook van belang dat gemeenten veel meer zélf kunnen bepalen waarvoor ze nog een vergunningplicht wil instellen.

Hoe gaan we daar invulling aan geven?

Deze doelen bereiken we echter alleen als er ook sprake is van een cultuuromslag bij de gemeente (ambtelijke organisatie, college en Raad) en in de samenleving. In plaats van een top-down benadering zetten we in op een bottom-up benadering. Wettelijke kaders zullen altijd blijven bestaan maar de regels zijn minder leidend; het gaat vooral om de vraag of nieuwe ontwikkelingen passen in en/of bijdragen aan de doelen van een gebied (de gebiedshorizon). Deze andere houding vergt dat de gemeente open staat voor nieuwe initiatieven, maar ook dat initiatiefnemers hun wensen sneller kenbaar maken bij de gemeente en draagvlak zoeken in hun directe omgeving. De onderstaande plaatjes illustreren deze transitie.

Afbeelding 1 het huidige systeem

Afbeelding 2 Onder de Omgevingswet

Voortgang implementatie Omgevingswet

Momenteel werken we in Gennep aan de implementatie van de Omgevingswet, zodat we op 1 januari 2021 in de basis kunnen werken met de instrumenten uit die wet. Gezien de omvangrijkheid is het niet realistisch om alles voor 1 januari-2021 naar eigen hand te kunnen zetten. De omgevingsvisie is al vastgesteld en dit is een mooi instrument om verder te werken. Op dit moment werken we hard aan (dit is slechts een samenvatting op hoofdlijnen):

- De aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Vanuit het Rijk is er op dit onderdeel nog veel onduidelijk, maar we pakken op wat bekend is;
- Samen met de gemeenten Mook en Middelaar en Bergen starten we met het opleiden van onze medewerkers;
- Werkprocessen worden aangepast;
- De minimale vereisten-lijst (voor 1-1-2021) van het VNG wordt opgevolgd;
- Met de regio Noord Limburg vindt regelmatig overleg plaats om kennis te delen, knelpunten bij de implementatie te signaleren en te schakelen met de diverse ketenpartners, zoals Waterschap, Rijkswaterstaat, GGD, Veiligheidsregio e.d.
- Daarnaast hebben we de pilot Omgevingsplan, waar deze uitnodiging over gaat.

Naast deze Pilot Omgevingsplan blijven wij u vanuit het Project Implementatie Omgevingswet actief informeren over de voortgang van de diverse onderdelen.

Van Omgevingsvisie naar omgevingsplan

Een van de instrumenten voor deze transitie is de Omgevingsvisie, welke visie uw raad in september 2019 heeft vastgesteld. De omgevingsvisie beschrijft op een integrale wijze het gemeentelijke lange-termijn-beleid voor de fysieke leefomgeving. De 'fysieke leefomgeving' bestaat onder meer uit beleidsterreinen als: cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, recreatie, landbouw, werkgelegenheid, landschap, ruimtelijke ordening, gezondheid, milieu, natuur en water. Onderwerpen die iedereen in onze gemeente raken. In de omgevingsvisie staat ook beschreven waarom de hierboven beschreven transitie belangrijk is:

"Inwoners en bedrijven nemen steeds meer zelf het initiatief om vraagstukken op te pakken. De gemeente stimuleert en faciliteert steeds meer. Om goed in te kunnen spelen op deze ontwikkelingen, vinden we het belangrijk een nieuwe, integrale omgevingsvisie op te stellen voor gemeente Gennep. Deze omgevingsvisie is ook de verplichte opvolger van de bestaande structuurvisie en loopt vooruit op de nieuwe Omgevingswet.

In de omgevingsvisie beschrijven we wat onze visie voor de komende 10 tot 15 jaar is op de fysieke leefomgeving. We kunnen daarbij niet zonder de inbreng van en samenwerking met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Samen met hen is deze omgevingsvisie tot stand gekomen. Wat ons betreft is dit niet het sluitstuk van de dialoog. Wij zien het als een start van een proces waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente samen blijven optrekken om de fysieke leefomgeving van onze gemeente verder vorm te geven."

Onze omgevingsvisie is de stip op de horizon voor onze fysieke omgeving. De realisatie van de beschreven doelen, opgaves en ambitie vindt vervolgens plaats via twee sporen:

- via *programma's* waarin we beschrijven wat we als gemeenten *zelf* gaan ondernemen om invulling te geven aan de in de visie beschreven doelen, opgaves en ambities, en;
- Door het bieden van ruimte voor initiatieven mét voldoende waarborgen voor te koesteren kwaliteiten, via *het omgevingsplan*.

De pilot

De Pilot voor het Omgevingsplan voor Ven-Zelderheide voorziet in de eerste stap richting het uiterlijk in 2029 verplichte integrale omgevingsplan voor de hele gemeente. Dat is een flinke opgave, aangezien een omgevingsplan op onderdelen wezenlijk verschilt van de huidige bestemmingsplannen. Om er een paar te noemen:

- Regels die gaan over de fysieke leefomgeving horen straks in het omgevingsplan thuis en niet meer in verordeningen als de APV. Die regels moeten dus 'over'.
- Een groot aantal milieuregels wordt onder de Omgevingswet niet meer gesteld door de Rijksoverheid, maar gemeenten zullen zelf in hun omgevingsplan moeten bepalen óf ze nog regels willen stellen voor die aspecten en zo ja, welke normen daar bij passen.
- Waar bestemmingsplannen nu hoofdzakelijk dienen als beoordelingskader voor wat mag (in termen van gebruiksvormen) en wat waar mag worden gebouwd, wordt veelal landelijk bepaald wat vergunningvrij is en wat niet. Ook die aspecten gaan over naar het Omgevingsplan. We moeten dus zelf bepalen voor bijvoorbeeld welke bouwactiviteiten nog een vergunning nodig is en wat vergunningvrij is.
- Daarnaast worden ten aanzien van de digitalisering strengere eisen gesteld aan een goede raadpleegbaarheid. We nemen definitief afscheid van papieren bestemmingsplankaarten en de bijbehorende boekjes. Daarvoor komt een interactieve raadpleegomgeving die vraaggericht informatie verstrekt aan inwoners en bedrijven. Dat heeft ook invloed op de wijze waarop omgevingsplannen tot stand komen en raakt ook aan bijvoorbeeld de gemeentelijke visie op dienstverlening.
- Er vindt geen periodieke integrale herziening meer plaats, maar het wordt een continue beleidscyclus, waarbij het plan steeds naar behoefte op onderdelen kan worden herzien. Daarom is het zaak vanaf het begin een toekomstbestendige structuur voor het omgevingsplan op te zetten.

Daarnaast biedt de Omgevingswet op allerlei vlakken ruimte voor lokale bestuurlijke afwegingen. Zowel inhoudelijk (waar mag worden gebouwd, welke functies zijn waar toegestaan, welke geluidnorm geldt, etc) maar zeker ook voor wat betreft keuzes die raken aan bestuurlijke ambities, dienstverleningsvraagstukken, dereguleren of anders reguleren, in hoeverre we zaken kunnen 'loslaten in vertrouwen', etc.

De aanpak

We werken daarom gefaseerd toe naar een integraal gemeentedeckend omgevingsplan, met Ven-Zelderheide als pilotgebied. Hoewel het gebied beperkt van omvang is, wordt gedurende het opstellen van het plan steeds inhoudelijk, als voor wat betreft proces en structuur een doorkijk gemaakt naar de rest van de gemeente. Daarbij zullen we tussentijds ook steeds uw raad betrekken bij de te maken keuzes. De raadsbijeenkomst van woensdag 11 maart is daarin de eerste stap.

Doel van de avond

De bijeenkomst van 11 maart 2020 staat in het teken van een korte toelichting op het

omgevingsplan in algemene zin, voortbordurend op eerdere presentaties die voor uw raad zijn verzorgd. Vervolgens gaan we aan de hand van stellingen met elkaar het gesprek aan over de doelstellingen en ambities rondom het omgevingsplan. Daarbij is het doel te komen tot enkele algemene uitgangspunten voor omgevingsplan, bijvoorbeeld:

- Op welke wijze wenst u als raad te worden betrokken bij het totstandkomingsproces?
- Hoe zien we de invulling van het thema participatie?
- Op welke wijze speelt de (visie op) digitale dienstverlening een rol bij de inhoudelijke vormgeving van het omgevingsplan?
- Hoe kijken we aan tegen de beoogde ruimte voor initiatieven (ja, mits)?
- Lokale bestuurlijke afwegingsruimte: hoe gaan we daar mee om?
- Welke specifieke opgaven of aandachtspunten zien we voor Ven-Zelderheide (al dan niet in aanvulling op de Omgevingsvisie)

Deze algemene uitgangspunten worden onderdeel van een Nota van Uitgangspunten, die de komende periode verder wordt uitgewerkt met de resultaten van:

- de inventarisatie van de doelen, beleidsuitgangspunten en opgaven uit onze huidige beleidsdocumenten
- een inventarisatie van de regels uit onze huidige verordeningen die over zullen moeten gaan naar het omgevingsplan
- de kaders die het Rijk en de provincie aan ons omgevingsplan stellen

Op basis van deze informatie beschrijft de Nota van Uitgangspunten vervolgens hoe we invulling geven aan de vertaling van de doelstellingen, beleidsuitgangspunten en opgaven naar een concreet omgevingsplan(deel) voor de kern Ven-Zelderheide, met gepaste ruimte voor initiatieven en waarborgen voor de kwaliteiten die we koesteren. De Nota van Uitgangspunten leggen we omstreeks deze zomer aan u voor..